

Skattebetalarna bör verka för att överskottsmålet avskaffas och en investeringsbudget införs

Sverige har idag en finansiell nettoförmögenhet (tillgångar minus statsskuld) på drygt 20 % av bruttonationalprodukten (BNP). Statens tillgångar överstiger alltså statsskulden med råge. För att upprätthålla denna nettoförmögenhet har Sverige tillämpat ett överskottsmål för de offentliga finanserna. Överskottsmålet innebär att enorma belopp årligen går till att kompensera för inflation och BNP-tillväxt.

Tillväxt och inflation späder ut en nettoförmögenhet

Den svenska kronan är **den enda valuta i världen** där den offentliga ekonomin ska gå i överskott, den enda bortsett från oljeproducerande länder! I den stora majoriteten av andra länder med egen valuta går den offentliga ekonomin i underskott (driften går i balans medan investeringarna ger ett underskott). När man i USA i slutet av 1990-talet föreslog en lag om "budgetbalans" i senaten stoppades den främst genom ett upprop undertecknat av 1100 amerikanska ekonomer, varav 11 nobelpristagare. Varför? Är det inte bra att ha ett offentligt sparande, så att vi kan möta framtida kriser?

Nej, ett offentligt sparande är på sikt skadligt! Staten ska investera och därmed vara finansiellt fattig medan medborgarna ska vara rika genom bl.a. lägre skatter, bättre hälsa, utbildning och infrastruktur. Den offentliga nettoförmögenheten uppgår idag till ca 1000 miljarder kr och BNP till 4400 miljarder kr. Det blir en nettoförmögenhet på 22,7 % av BNP. Med en inflation på 2 % och en tillväxt på 2 % ökar BNP till 4576 miljarder kr på ett år. För att nettoförmögenheten ska ligga kvar på 22,7 % måste den ökas till 1040 miljarder kr. Staten måste alltså **öka skatteintaget med 40 miljarder kr** eller minska utgifterna i motsvarande grad för att kunna upprätthålla nettoförmögenheten. För att ta in dessa 40 miljarder kr har Sverige ett överskottsmål för de offentliga finanserna; skatter ska hållas höga och offentliga investeringar tas bort. Hur mycket våra politiker än talar om investeringar, betalas de nästan enbart löpande. De är kostnader!

Om vi hypotetiskt vänder på steken och låter Sverige ha en nettoskuld på 1000 miljarder kr efter skattesänkningar och investeringar i t.ex. infrastruktur, hälsa och utbildning. Med samma inflation och tillväxt som förut har BNP ökat till 4576 miljarder kr på ett år. Skulden har då relativt sett minskat till 1000/4576 dvs 21,85 %. För att komma upp i en nettoskuld på 22,7 % måste staten **minska skatteintaget med 40 miljarder kr**, öka utgifterna eller investera i motsvarande grad. I en sådan tänkt situation har Sverige via investeringarna lägre skatter, och kan med dagens låga ränta finansiera (både ränta och amortering) bättre sjukvård, utbildning och infrastruktur än idag, dvs större reala (i motsats till finansiella) tillgångar.

Tillväxt och inflation medför en utspädning av de offentliga nettotillgångarna/nettoskulderna. Konjunkturinstitutet uttryckte det klart i sin rapport 45/2015: "Under 2000–2004, när nettoförmögenheten var negativ, bidrog tillväxten till att öka nettoförmögenheten som andel av BNP. På motsvarande sätt bidrog tillväxten negativt till förmögenhetsutvecklingen som andel av BNP under senare delen av perioden då förmögenheten var positiv."

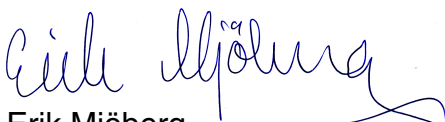
Investeringar i motsats till sparande gör att ekonomin arbetar **med** i stället för **mot** inflation och tillväxt. Det är framför allt detta som ekonomerna i USA liksom i andra länder ser, när de vänder sig emot en offentlig ekonomi utan investeringar. Minns att det var genom investeringarna som norra Italien och senare större delen av Europa kunde lyfta sig ur medeltidens fattigdom, att vår civilisation blev så framgångsrik i förhållande till tidigare Grekland, Rom, Kina och Kambodja. Ett land som inte investerar får en torftig framtid.

Ska vår generation lämna över en lägre statsskuld som andel av BNP?

Naturligtvis kan ett land inte investera offentligt hur mycket som helst. Nu har högkonjunkturen nått sin topp och då börjar det finnas utrymme för investeringar. De får då i genomsnitt inte bli större än att den offentliga skulden (idag på strax under 40 % av BNP) inte växer mer än BNP. Med en statsskuld på 40 % av BNP har vi en säkerhetsmarginal upp till de 60 % som EMU har som inträdeskrav eller de ca 90 % som EMU-länderna har i snitt. Om varje generation överlämnar en statsskuld på 40 % av BNP har vi nått en **hållbarhet** i ekonomin. Om de årliga investeringarna ligger under 40 miljarder kr innebär det också att EUs finanspakts regler om ett underskott på max 1 % av BNP tillgodoses.

Men syftet med överskotts målet är bl.a. att statsskulden ska minska både nominellt och relativt BNP. När statsskulden är så låg relativt andra länder, varför ska just vår generation se till att den blir ännu lägre?

Ge Sverige en framtid och staten utrymme för investeringar; tillämpa överskotts målet på driften, för över lämpliga utgiftsområden i budgeten till en investeringsbudget med investeringstak och sänk skatterna. Eller ska vi fortsätta att upprätthålla ett sparmål (0,33 eller 1 % av BNP) där ca 45-70 miljarder kr årligen (motsvarar försvarets totala kostnader) går åt att kompensera för inflation och tillväxt samtidigt som viktiga investeringar som ökar de reala tillgångarna i Sverige skjuts på framtiden? Ett avskaffande av överskotts målet ligger därför väl i linje med de ändamål som Skattebetalarna verkar för.

Erik Mjöberg